

DOI 10.26886/2414-634X.6(33)2019.6

UDC: 37.035:172.12:343.91-053.6(477)

**CONTEMPORARY THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES
OF HUMANISTIC EDUCATION OF JUVENILE OFFENDERS IN UKRAINE**

Y. Plisko, PhD of Pedagogical Sciences

<https://orcid.org/0000-0001-6814-4666>

Donbass State Pedagogical University, Ukraine, Slavyansk

The subject of scientific work is the analysis of scientific works of Ukrainian representatives of the national system of education, which devoted their studies to various aspects of combating juvenile crime. The priority concept of development of the system of social education of juvenile offenders in Ukraine was established the ideas of humanism. The results of the study revealed that the humanistic nature of the content of correctional pedagogy in Ukraine is determined by the complex of social, ideological and educational methods of dealing with juvenile crime. The troubleshooting of juvenile delinquency and the correction of their unlawful behavior involves the complex system of measures, which includes: prevention, social rehabilitation, social adaptation, social support, and patronage.

Key words: humanistic pedagogy, delinquent behavior, upbringing of juvenile delinquents, a complex of pedagogical measures for the settlement of juvenile crime.

кандидат педагогічних наук, докторант, Пліско Є. Ю., Сучасні теоретико-методологічні засади гуманістичного виховання неповнолітніх правопорушників в Україні / Донбаський державний педагогічний університет, Україна, Слов'янськ

Предметом наукової розвідки виступає аналіз наукових праць українських представників вітчизняної системи освіти, які

присвятили свої дослідження різним аспектам протидії дитячої злочинності. Пріоритетним концептом розвитку системи соціального виховання неповнолітніх правопорушників в Україні було встановлено ідеї гуманізму. Результати дослідження виявили, що гуманістичний характер змісту виправної педагогіки в Україні визначається комплексом соціально-ідеологічних і виховних методів боротьби з дитячою злочинністю. Усунення правопорушень неповнолітніх та виправлення їхньої протиправної поведінки передбачає комплексну систему заходів, до складу якої входять: превенція, соціальна реабілітація, соціальна адаптація, соціальний супровід та патронат.

Ключові слова: гуманістична педагогіка, делінквентна поведінка, виховання неповнолітніх правопорушників, комплекс заходів педагогічного врегулювання дитячої злочинності.

Вступ. Аналіз теоретичних положень вітчизняних педагогів, психологів, соціальних працівників та інших діячів освіти є необхідним для порозуміння національної ідеї соціального виховання в Україні. Останнім часом, серед теоретичних наукових праць, пріоритет надається гуманістичним принципам педагогіки. Гуманізація освіти – це система заходів, спрямованих на пріоритетний розвиток загальнокультурних компонентів в освіті, і, таким чином, формування особистісної зрілості в індивідів. Означене, є актуальним і у вирішенні проблеми «дитяча злочинність» в сучасному освітньому просторі України.

Формування мети статті та завдань. Виявити гуманістичний напрям розвитку концепції соціального виховання неповнолітніх правопорушників в Україні шляхом аналізу наукових праць вітчизняних педагогів, психологів, соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу статті. Теоретичним підґрунтям для формування моделі соціально-педагогічної роботи з дітьми-правопорушниками в нашій країні на початок її незалежності стали наукові праці вітчизняних педагогів, філософів, соціологів, політологів, юристів, які присвячували свої дослідження різним аспектам протидії протиправної поведінки неповнолітніх. Проблематика сучасного стану та напрямів соціально-виховної роботи, розробка нової системи виховання, пошук сучасних технологій роботи з неповнолітніми злочинцями були широко репрезентовані такими науковцями, як: С. Бадьора, О. Бец, В. Васильєва, П. Вівчар, С. Горенко, Ю. Дмитрієва, Л. Завацька, О. Караман, В. Кривуша, Н. Коношенко, С. Коношенко, А. Костюков, І. Овчинникова, І. Парфанович, А. Уварова, В. Фадєєва, М. Фіцула, Н. Харченко, С. Харченко, А. Цимбалюк, Ю. Шмаленко та ін.

Сучасні вчені присвячують свої праці обґрунтуванню соціальної роботи з неповнолітніми як окремої педагогічної системи, побудованої за гуманістичними принципами, проводять дослідження напрямів, змісту та технологій педагогічної роботи з правопорушниками, займаються побудовою модерної та ефективної системи протидії й запобігання правопорушенням дітей.

А. Цимбалюк (2004 р.) з урахуванням інноваційних концепцій виховання та навчання, які поступово впроваджувалися в практику соціально-педагогічної роботи, визначає такі головні цілі виховання: формування здібностей до самоосвіти, до співробітництва та роботи в колективі, досконаліх навичок спілкування в різних життєвих ситуаціях; створення нових систем цінностей; формування здатності до творчого вирішення проблем; розвиток фахової майстерності, формування ефективної самооцінки, особистої прихильності до організаційних та глобальних цінностей. Усі нові концепції з теорії навчання, організації навчально-виховного процесу, побудови навчальних планів, програм,

методик навчання концентруються в ідеї гуманізації освіти. Їх упровадження в практику навчання та виховання, пояснює дослідник, є виявом глибинної потреби сучасності. У найбільш загальному контексті під гуманізацією необхідно розуміти визнання людини як особистості, її право на свободу, на вияв своїх здібностей, утвердження блага людини як критерію оцінювання суспільних відносин. Це найбільш загальне положення і визначення, яким повинен керуватися кожен [15, с. 352].

Г. Беленька (2010 р.) обґрунтовує цінність особистісного розвитку дитини завдяки лише організації педагогічного процесу. Навчання та виховання внаслідок свого соціального призначення неспроможні мати в собі елементи примусу. Це зумовлено тим, що активізація й розвиток внутрішніх сил і можливостей дитини відбуваються не на вільно обраному нею матеріалі, а на змісті виховання й навчання, визначеному вимогами суспільства [2, с. 12].

Т. Поніманська (2011 р.), разом з попередньо названими дослідниками, визначає принципове значення цілісності та унікальності особистості, на основі яких і будується гуманістичне виховання. Його розвиток має зв'язок з розвитком освіти в контексті культури. А його методологічною основою авторка називає гуманістичну філософію, головним питанням якої є людина, яка прагне до самоздійснення й саморозвитку [13, с. 169 – 170].

Вітчизняні дослідники зараховують гуманістичну філософію освіти до філософії життя, тобто до будь-якої філософської школи, що певним чином ставить питання про смисл, мету, цінності життя. Гуманістична філософія виходить з положення про цілісність буття, що притаманна кожній людині, але потребу в якій відчуває далеко не кожен. Її завданням є допомога людині глибше зрозуміти й застосувати до себе

процеси вибору між добром і злом, знайти істини, не лише близькі й зрозумілі, але й невіддільні від неї [Там само].

До головних принципів теоретичних засад вітчизняної гуманістичної педагогіки належать:

- рівноправність філософських поглядів у рамках єдиної гуманістичної системи цінностей при збереженні різноманітності їхніх культурних і етнічних особливостей;

- рівнозначність традицій і творчості, визнання необхідності вивчення та використання вчень минулого та можливості духовних відкриттів у теперішньому й майбутньому;

- екзистенційна рівність людей, соціокультурний прагматизм, діалог, здатність до порозуміння один одного, прийняття іншої людини;

- цілісність у вихованні, що вчить сприймати нерозривність соціальних і духовних відносин;

- принцип співробітництва, завдяки якому в дитини підвищуються шанси задовольнити свої потреби;

- діяльнісний принцип, що характеризує організацію життєдіяльності дітей, їхнього дозвілля, культурно-масової та художньо-творчої роботи [3; 12, с. 174 – 175; 13, с. 172].

За гуманістичною моделлю виховання спостерігається повага до кожної дитини з урахуванням її індивідуальності та потреб, створюються умови для всебічного розвитку, навчання, виховання за загальноосвітнім, моральним, правовим, фізичним, естетичним напрямками. Гуманістично спрямовані педагоги й вихователі освітніх закладів забезпечують кожному можливість усвідомити самого себе, зрозуміти свої можливості, з'ясувати власне покликання неповнолітнім. Тому саме гуманістичний підхід до виправлення неповнолітнього правопорушника передбачає створення максимально сприятливих

умов для розкриття особистості в її всебічному самовизначенні й саморозвитку.

Філософія гуманізму забезпечує звернення у вихованні неповнолітніх правопорушників до ціннісних орієнтацій суспільства, дає можливість визначати пріоритетні напрями практичної діяльності педагога, психолога, соціального працівника. Реалії освіти в Україні, що були спотворені новими кризовими процесами в суспільстві на початку 90-х рр. минулого століття, вимагали гуманістичного підходу до організації виправлення неповнолітнього правопорушника, відштовхуючись від класичних підходів попередніх етапів розвитку вітчизняної освіти. Філософія має своє методологічне значення для орієнтації соціальної роботи та організації соціального виховання. Нові цінності гуманістичного характеру забезпечуються новим гуманістичним змістом філософського обґрунтування методології виховання. Його специфіка полягає в множинності філософських ідей і поглядів, що будують загальний комплекс методів сучасної гуманістичної моделі виховання неповнолітніх правопорушників.

Розвиток соціального виховання впродовж останніх років, збільшує інтерес вітчизняних науковців до формування нових принципів соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми правопорушниками. У контексті соціально-економічного й політико-правового реформування освіти України, яка відмовилась від популярних у минулому жорстких форм впливу на особистість, перевагу отримали педагогічні, соціально-педагогічні й психологічні методи роботи з молоддю в усіх наявних установах виховного напрямку роботи: загальноосвітніх школах, центрах позаурочної діяльності, школах-інтернатах, пенітенціарних установах, виховних колоніях та ін.

Важливий аспект гуманізації змісту освіти полягає в його доцільному структуруванні, що має забезпечити його кореляцію для

конкретних обставин та педагогічних ситуацій. Отже, гуманістичний характер змісту виправної педагогіки в Україні значною мірою визначається обраною стратегією його формування. Передбачає перегляд підходів до відбору й наповнення педагогічної діяльності змістом основних компонентів. Такі підходи визначаються стратегічними цілями гуманізації соціально-педагогічної роботи, завдяки чому відбувається процес виправлення, виховання, поновленого формування особистості, урахування її інтереси та запити, виявлення й розвиток здібностей кожної дитини [10, с. 288, с. 284 – 285].

Пріоритетне значення в сучасному освітньо-правовому просторі України щодо притягнення неповнолітніх правопорушників до кримінальної відповідальності, їхнього виправлення та перевиховання надається превенції. Кримінальне право в аспекті своїх завдань висуває загальне або спеціальне попередження правопорушень. Найбільш ефективним попередженням є правове виховання, знайомство з кримінальною відповідальністю за злочинне діяння. Та й сам факт існування в законі передбаченого покарання слугує стримувальним чинником заподіяння правопорушень серед громадян та неповнолітніх.

Виокремлюють загальну профілактику правопорушень неповнолітніх – виявлення та усунення (компенсацію) загальних чинників правопорушень, що впливають на всіх дітей та підлітків; спеціальну профілактику – нейтралізацію специфічних чинників, що підвищують ризик правопорушень окремих груп дітей («груп ризику»); індивідуальну профілактику – виявлення й усунення індивідуальних передумов протиправної поведінки в неповнолітніх, які мають труднощі в соціальній адаптації, виявляють схильність до протиправних дій або вже заподіяли протиправні вчинки [9, с. 58].

Пріоритет роботи з перевиховання неповнолітніх правопорушників та їх соціально-педагогічного виправлення надається ресоціалізації. Так, О. Караман у своїх дослідженнях [5 – 8] наводить кілька прикладів визначення терміна «*ресоціалізація*» (див. табл. 1).

Таблиця 1

Розуміння терміна «ресоціалізація» в різних галузях знань

	Галузь знань	Зміст
1	2	3
Ресоціалізація – це	Юридична	<i>свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства, повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві</i>
	Психологічна	<i>один з аспектів реабілітації, що характеризується поверненням або закріпленням соціальних зв'язків, усуненням проявів суспільної дезадаптації</i>
	Педагогічна	<i>1) відновлення особистістю якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві; 2) засвоєння нових цінностей, ролей, навичок замість попередніх; 3) комплекс заходів, спрямований на відновлення соціального статусу особистості, утрачених або несформованих соціальних навичок, переорієнтація соціальних і референтних орієнтацій девіантів за рахунок включення їх у нові, позитивно зорієнтовані стосунки й види діяльності</i>

Беручи до уваги етимологію слова «ресоціалізація», що утворено від слова «соціалізація» за допомогою префікса *ре-* (у перекладі з *лат.* – *відновлюваність, повторність дії*), під ресоціалізацією в найбільш узагальненому значенні необхідно розуміти *процес повторної соціалізації в нових, змінених соціальних умовах і обставинах з метою реінтеграції (повторної інтеграції) особистості в суспільство* [6, с. 18].

Ресоціалізація характеризується як комплекс педагогічних, соціальних, психологічних заходів індивідуальної та колективної форми роботи з неповнолітніми правопорушниками, що спрямовані на відновлення соціально корисних зв'язків і відносин із соціумом, а також формування нових, прийнятих соціумом норм і цінностей поведінки в неповнолітнього.

Сучасна науково-педагогічна література [4, 6, 7, 11, 12, 14] містить іншу низку термінів, які визначають гуманістичну спрямованість соціального виховання неповнолітніх правопорушників. Серед них *соціальна реабілітація* – діяльність, спрямована на відновлення стану повноцінної життєдіяльності та соціального функціонування індивіда або соціальної групи, які постраждали від певної проблеми або опинилися в стані соціальної дезадаптації. Метою соціальної реабілітації дітей (неповнолітніх), схильних до протиправної поведінки, є повернення цих дітей до правослужняного життя, створення умов для повноцінного фізичного й психічного розвитку зазначеної категорії дітей, для їхньої успішної соціалізації, подолання особистісних проблем і конфліктів з оточенням. До завдань соціальної реабілітації неповнолітніх правопорушників входить: установлення причин протиправної поведінки дитини, чинників, що сприяють її формуванню, заважають виправленню та ресоціалізації; подолання особистісних

чинників, що спричиняють протиправну поведінку неповнолітнього або заважають його соціальній адаптації до умов здорового соціуму; усунення чинників соціального середовища, що ускладнюють соціальну адаптацію дитини, спричиняють її проблеми, негативно впливають на формування її особистості та поведінки; сприяння закріпленню в дитини мотивації до законослухняної поведінки, розвитку позитивних особистісних якостей, оволодіння нею вміннями, необхідними для подолання проблем і задоволення потреб, створенню соціальних умов, необхідних для повноцінної життєдіяльності дитини; інтегрування дитини до соціально-позитивного середовища [4, с. 35; 14, с. 45].

Іншу низку термінів – *соціальна адаптація, соціальний супровід, патронат* – можна інтерпретувати як складну систему, розгорнуту в часі (тимчасову послідовність подій), для якої важливим є не тільки «набір» складових її елементів, а й головне – характер взаємодії між ними. Як і будь-яка система, вона має свою структуру – співвідношення і взаємозв'язок елементів. Структура постпенітенціарної адаптації складається зі співвідношення і взаємовпливу таких елементів, як особистість звільненого, мікросередовище (найближче оточення), макросередовище (суспільно-правова й моральна свідомість, соціальні установки) [1, с. 41].

Соціальна адаптація передбачає комплекс правових, економічних, організаційних, соціально-психологічних та інших заходів, які здійснюються щодо звільнених осіб з метою пристосування до умов соціального середовища, захисту в разі потреби їхніх прав і законних інтересів. Соціальна адаптація включає спрямованість до соціального розвитку, вияв соціальних ініціатив, участь у соціальних проектах і програмах, зокрема й через волонтерську діяльність [11, с. 35 – 36]. Механізм соціальної адаптації – це результат взаємодії і взаємовпливу середовища та особистості звільненого від покарання у вигляді

позбавленні волі неповнолітнього, їхня взаємозумовленість, породження одним іншого, що в кінцевому підсумку призводить до пристосування особистості неповнолітнього до стандартів позитивного середовища [1, с. 42]. Процес соціальної адаптації вважається успішним, якщо звільнена дитина не вчиняє нового злочину. Такий процес виконує превентивну, попереджувальну роль, ніби стримуючи особу, не даючи їй приводу до повторного скоєння злочину [Там само, с. 30].

Соціальний супровід – це цілеспрямована діяльність державних та недержавних організацій, соціального працівника чи мультидисциплінарної команди з реалізації соціальної політики щодо осіб, які повернулись із місць позбавлення волі, з метою створення необхідних умов для оптимальних умов ресоціалізації. Обраний варіант соціального супроводу повинен бути найбільш ефективними серед усіх можливих; він узгоджується з клієнтом; реалізується через партнерські відносини; орієнтується на конкретну проблему; поєднує форми індивідуальної й групової роботи; спрямований на використання інновацій соціальної роботи задля позитивної ресоціалізації та подальшої соціалізації молоді, яка повернулася із місць позбавлення волі [11, с. 38].

Патронат, соціальний патронаж – це соціальна технологія, яка передбачає комплекс заходів соціальної підтримки та допомоги звільненим особам. Такі заходи здійснюються з метою сприяння молодим людям цінувати та зберігати оновлений статус. Заходи передбачають інформаційні, освітні, соціальні програми, зокрема сприяння в набутті психологічної готовності бути включеними в позитивні соціальні процеси, сприяння й допомога в отриманні правових гарантій, які забезпечені Конституцією та чинним законодавством України [Там само, с. 33 – 34].

Усвідомлення вітчизняними педагогами пріоритету означених вище механізмів здійснення педагогічного виправлення неповнолітніх правопорушників вплинуло на формування основних та загальних прийомів відновлення протиправної поведінки підлітків в роки незалежності України. Превенція, ресоціалізація, соціальна реабілітація, адаптація становлять основні компоненти гуманістичного виховання неповнолітніх правопорушників в Україні.

Висновки. Проаналізувавши науково-педагогічну літературу, визначивши складник соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми правопорушниками, доходимо висновку: гуманістичний підхід у перевихованні визначає, наказує й наставляє на новий, справжній шлях у становленні малолітнього злочинця як особистості. Гуманістична ідея виховання висловлює в першу чергу турботу про свого вихованця із запереченням будь-якого насильства над ним, дотримуючись при цьому правомірних шляхів виправного процесу. Усунення правопорушень неповнолітніх та виправлення їхньої протиправної поведінки передбачає ефективну систему заходів у якості комплексу соціально-ідеологічних і виховних методів боротьби з дитячою злочинністю.

Література:

1. Бандурка О. М., Трубников В. М., Яровий А. О. (2003). *Проблеми соціальної адаптації неповнолітніх, звільнених з виховно-трудова колоній*. Харків, НУВС, 260 с.
2. Бєленька Г. В. (2010). *Гуманістична педагогіка в реаліях сучасної системи освіти*. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Глухів, ГДПУ, Вип. 16. 245 с. С. 11–14.
3. Зязюн І. А. (2000). *Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти*. Педагогіка толерантності. №3. С. 58–61.

4. *Інновації в роботі з ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: методичні матеріали.* (2005). за заг. ред. В. П. Лютого. Київ, Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді, 104 с.
5. Караман О. Л. (2011). *Методи соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах.* Вісник Черкаського університету. Вип. 203. Ч.1. С. 84–90.
6. Караман О. Л. (2014). *Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: навч.-метод. посіб.,* Держ. закл. Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Луганськ: Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 378 с.
7. Караман О. Л. (2012). *Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах України: монографія.* Нац. акад. пед. наук України, Н.-д. центр пробл. соц. педагогіки та соц. роботи, Нац. акад. пед. наук України та Луган. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Луганськ, ЛНУ, 447 с.
8. Караман О. Л. (2011). *Функції соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах.* Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Вип. №4 (215). С. 72–80.
9. Лютий В. П. (2012). *Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки.* Соціальна педагогіка: теорія та практика, №2. С. 54–61.
10. Мальований Ю. І. (2002). *Гуманізація змісту шкільної освіти.* Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, збірник наукових праць до 10-річчя АПН України. Ч.1. С. 284–291.
11. *Методичні рекомендації для працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо роботи з молоддю, яка звільнилася з місць позбавлення волі: методичні рекомендації* (2006). за ред. О. І. Пилипенка. Київ, Держсоцслужба, 112 с.

12. Наточій А. М. (2012). *Виховання підлітків у загальноосвітніх школах-інтернатах України: теорія і практика*: монографія. Миколаїв, Іліон, 460 с.

13. Поніманська Т. І. (2011). *Гуманізм як ціннісна характеристика педагогічної діяльності*. Філософія. Педагогіка. Суспільство. збірник наукових праць РДГУ. Рівенський державний педагогічний університет. Рівне, Зень О., Вип. 1. 319 с., С. 165–176.

14. *Соціальна та виховна робота з неповнолітніми правопорушниками*: навчальний посібник (2012). О. С. Третяк та ін., Благод. орг. Черніг. Жіночий правозахисний центр. Чернігів, Лозовий В. М. [вид.], 227 с.

15. Цимбалюк А. В. (2004). *Гуманістичні цінності в сучасній освіті*. Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти: Матеріали других Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань. Ірпін: Національна академія ДПС України, С. 352–354.

References:

1. Bandurka, O. M. & Trubnykov, V. M., & Yarovy, A. O. (2003). *Problemy sotsialnoi adaptatsii nepovnolitnikh, zvilnennykh z vykhovno-trudovykh kolonii*. [The problem of social adaptation of minors released from corrective labour colonies.]. Kharkiv, NUVS. 260 s. [in Ukrainian].

2. Bielenka, H. V. (2010). *Humanistychna pedahohika v realiiakh suchasnoi systemy osvity*. [Humanistic pedagogy in the realities of the modern education system.]. Visnyk Hlukhivskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Hlukhiv, HDPU, Vyp. 16. 245 s. S. 11–14. [in Ukrainian].

3. Ziaziun, I. A. (2000). *Filosofski problemy humanizatsii i humanitaryzatsii osvity*. [Philosophical problems of humanization and humanitarization of education.]. Pedahohika tolerantnosti.. №3. S. 58–61. [in Ukrainian].

4. Liutyi, V. P. (Ed.). (2005). *Innovatsii v roboti z resotsializatsii nepovnolitnikh, zasudzhenykh do pokaran, ne pov'iazanykh z*

pozbylenniam voli: metodychni materialy [Innovations in work for reintegration of minors sentenced to punishments not connected with deprivation of freedom: teaching materials], za zah. red. V. P. Liutoho. Kyiv, Derzhavna sotsialna sluzhba dlia sim'i, ditei ta molodi, 104 s. [in Ukrainian].

5. Karaman, O. L. (2011). *Metody sotsialno-pedahohichnoi roboty z nepovnolitnymi zasudzhenymy v penitentsiarnykh zakladakh*. [Methods of social and pedagogical work with juvenile convicts in the penitentiary institutions.]. Visnyk Cherkaskoho universytetu. Vyp. 203. Ch.1. S. 84–90. [in Ukrainian].

6. Karaman, O. L. (2014). *Sotsialno-vykhovna robota z nepovnolitnymi zasudzhenymy*: navch.-metod. posib. [Social and educational work with juvenile convicts: ucheb. method. textbook.], Derzh. zakl. Luhan. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka. Luhansk, Vyd-vo DZ LNU imeni Tarasa Shevchenka, 378 s. [in Ukrainian].

7. Karaman, O. L. (2012). *Sotsialno-pedahohichna robota z nepovnolitnymi zasudzhenymy v penitentsiarnykh zakladakh Ukrainy*: monohrafiia [Social and pedagogical work with juvenile convicts in the penitentiary institutions of Ukraine: monograph] / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy, N.-d. tsentr probl. sots. pedahohiky ta sots. roboty, Nats. akad. ped. nauk Ukrainy ta Luhan. nats. un-tu im. T. H. Shevchenka. Luhansk: LNU, 447 s. [in Ukrainian].

8. Karaman, O. L. (2011). *Funktsii sotsialno-pedahohichnoi roboty z nepovnolitnymi zasudzhenymy v penitentsiarnykh zakladakh*. [Functions of social and pedagogical work with juvenile convicts in the penitentiary institutions.]. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, Vyp. №4 (215). S. 72–80. [in Ukrainian].

9. Liutyi, V. P. (2012). *Sotsialno-pedahohichna profilaktyka adytyvnoi povedinky*. [Social and pedagogical prevention of addictive behaviours.]. Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka. №2. S. 54–61. [in Ukrainian].

10. Malovanyi, Yu. I. (2002). *Humanizatsiia zmistu shkilnoi osvity*. [Humanization of the content of school education.]. Rozvytok pedahohichnoi i psykhologichnoi nauk v Ukraini: zbirnyk naukovykh prats do 10-richchia APN Ukrainy. Ch.1. S. 284–291. [in Ukrainian].
11. Pylypenko, O. I. (Ed.). (2006). *Metodychni rekomendatsii dlia pratsivnykiv tsentriv sotsialnykh sluzhb dlia sim'i, ditei ta molodi shchodo roboty z moloddu, yaka zvilnylasia z mists pozbavlennia voli: metodychni rekomendatsii* [Recommendations for employees of centers of social services for family, children and youth working with the youth, who was released from prison: guidelines], za red. O. I. Pylypenka. Kyiv: Derzhsozsluzhba, 112 s. [in Ukrainian].
12. Natochii, A. M. (2012). *Vykhovannia pidlitkiv u zahalnoosvitnikh shkolakh-internatakh Ukrainy: teoriia i praktyka: monohrafiia*. [Education for adolescents in secondary schools of Ukraine: theory and practice: monograph.]. Mykolaiv, Ilion, 460 s. [in Ukrainian].
13. Ponimanska, T. I. (2011). *Humanizm yak tsinnisna kharakterystyka pedahohichnoi diialnosti*. [Humanism as valuable characteristics of pedagogical activity.]. Filosofii. Pedahohika. Suspilstvo. zbirnyk naukovykh prats RDHU. Rivenskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. Rivne, Zen O., Vyp. 1. 319 s., S. 165–176. [in Ukrainian].
14. Tretiak, O. S. (2012). *Sotsialna ta vykhovna robota z nepovnolitnimy pravoporushnykamy: navchalnyi posibnyk* [Social and educational work with juvenile offenders: a training manual] , O. S. Tretiak ta in.; Blahod. orh. Chernih. Zhinochyi pravozakhysnyi tsentr. Chernihiv, Lozovy V. M. [vyd.], 2012. 227 s. [in Ukrainian].
15. Tymbaliuk, A. V. (2004). *Humanistychni tsinnosti v suchasni osviti*. [Humanistic values in modern education.]. Problemy humanizatsii navchannia ta vykhovannia u vyshchomu zakladi osvity: Materialy druhykh

Irpinskykh mizhnarodnykh naukovo-pedahohichnykh chytan. Irpin:
Natsionalna akademiia DPS Ukrainy, S. 352–354. [in Ukrainian].

Citation: Y. Plisko. (2019). Contemporary theoretical and methodological bases of humanistic education of juvenile offenders in Ukraine. Innovative Solutions in Modern Science. 6(33). doi: 10.26886/2414-634X.6(33)2019.6

Copyright: © 2019 Y. Plisko. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.